

NÁZEV MATERIÁLU	Analýza k možnostem a dopadům zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní v ČR
Č. J.	GŘ/136/SHP/2016
DATUM ZPRACOVÁNÍ	5. 12. 2016
KONTAKTNÍ OSOBA	Václav Trejbal
TELEFON	602 227 268
E-MAIL	vtrejbal@spcr.cz

OBECNÉ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

Vítáme předložený materiál. Jsme však přesvědčeni, že by neměl řešit úzce pouze otázku snižování emisí CO₂, ale měl by být pojat v širší perspektivě, jako materiál, který se snaží zlepšit kvalit ovzduší, tedy zmírnit i další negativní vlivy na životní prostředí, mezi které patří i emise NOX, VOC, PM₁₀ a PM_{2.5}. Všechny relevantní strategické materiály ČR reflektují neuspokojivý stav kvality ovzduší a z něj plynoucí závažné dopady na lidské zdraví a ekosystémy. Za hlavního původce jsou shodně označována lokální topeniště.

Bez snižování emisí z menších zdrojů, jako jsou lokální topeniště nebo doprava, nelze dosáhnout cílů české ani evropské energetické politiky a nelze ani naplnit cíle Pařížské dohody. A nelze se zbavit znečištění ovzduší, které zhoršuje kvalitu života na venkově a menších městech a na něž každý rok umírají tisíce lidí.

Environmentální složka vybraných daní je účinným nástrojem pro dosažení výše zmíněných cílů. V první řadě potřeba zavést pro zdroje tepla, které využívají fosilní paliva a nejsou zatíženy cenou emisní povolenky. Tím by měly být také srovnána daňová zátěž pro různé zdroje, nosiče a dodavatele tepla. V současné době platí domácnosti a další odběratelé tepla z centrálních zdrojů v ceně za teplo také poplatky za emise skleníkových plynů (skrze povolenky) a další poplatky za znečištění ovzduší. Odběratelé z menších zdrojů cenu povolenky nehradí a ti s lokálními topeništi dokonce neplatí ani za znečištění ovzduší. Konstrukce, se kterou Ministerstvo financí přichází, je proto smysluplně zaměřená.

Daňová opatření je alespoň prozatím smysluplné zaměřit především na lokální topeniště a nikoli další odvětví (doprava, zemědělství). Limitovaná ambice činí návrh praktičtější a proveditelnější.

Daňové složky však musí být konstruovány tak, aby nepřinesly nežádoucí dopady pro sociálně slabé segmenty či zvýšené riziko nežádoucí motivace přechodu na méně ekologické formy vytápění. Modelování Ministerstva financí přitom identifikuje (mírný, ale nikoliv zanedbatelný) nárůst nerovností jako jednu z konsekvencí návrhu. V tomto ohledu by měla navrhované řešení doprovázet opatření na podporu sociálně slabých skupin obyvatel s cílem eliminovat riziko přechodu ze zemního plynu na uhlí a jiné nezamýšlené nežádoucí efekty.

Ztotožňujeme se s názorem předkladatele, že lze zvažovat zahrnutí nejen emisí skleníkových plynů, ale také znečištění ovzduší prachem, sírou či dusíkem a požadujeme materiál a provedené analýzy o tyto negativní dopady na ovzduší explicitně doplnit. Kromě předcházení nechtěným důsledkům se tím rovněž posílí účinnost daně při snižování lokálních emisí.

Pro účely další debaty považujeme také za nezbytné, aby předkladatelé návrhu v další fázi přípravy také předložili výpočet externích nákladů těchto malých zdrojů znečištění, které platí celá společnost například formou zdravotního a nemocenského pojištění.

Návrh podle našeho názoru postrádá modelování chování spotřebitelů. V případě úpravy zdanění subjektů dojde k dalšímu zvýšení absolutních cen nosičů energie a zvýšení rizika přechodu spotřebitelů na méně ekologická paliva. Proto navrhujeme materiál doplnit o modelování chování jednotlivých kategorií spotřebitelů dotčených energetických nosičů s cílem nalézt optimální nastavení zdanění s ohledem na stanovené cíle (s důrazem na sociální citlivost a zamezení nechtěným efektům přechodu na méně ekologická paliva).

Navazovat by na to poté mělo vyčíslení externích nákladů znečištění ovzduší pro současný stav a situaci po zavedení optimální varianty zdanění.

Předložený návrh materiálu, pokud bude dle našich připomínek doplněn, bude velmi kvalitním podkladem pro diskusi o zavedení environmentálních složek vybraných daní, což by alespoň částečně narovnilo nespravedlnost existující mezi domácnostmi odebírajícími teplo z centrálního zásobování a těmi, jež provozují individuální zdroje. Plně si však uvědomujeme, že to povede ke zvýšení nákladů na vytápění pro sociálně slabší domácnosti.

KONKRÉTNÍ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

1. Připomínka ke kapitole „Úvod“ – strana 3

Na konci prvního odstavce kapitoly „Úvod“ na straně 3 navrhujeme slovo „scheme“ nahradit slovem „systém“.

Odůvodnění:

V oficiálním názvu se již používá „System“ namísto „Scheme“

2. Připomínka ke kapitole „Úvod“ – strana 4

Na konci odstavce pod rámečkem kapitoly „Úvod“ na straně 4 navrhujeme přepracovat následovně:

„EU-ETS v České republice pokrývá **dlouhodobě** přibližně ~~polovinu~~ **dvě třetiny** všech emisí skleníkových plynů. Správa EU-ETS je do velké míry harmonizovaná, včetně stanovování celkového množství povolenek v systému a ambice snižování emisí. Členské státy si však mohou zvolit nástroje, které povedou ke splnění jejich cílů snižování emisí v sektorech mimo EU-ETS. Česká republika má stanovený závazek nezvýšit tyto emise o více ~~jak~~ **než 9 %** do roku 2020 a ~~podle posledních odhadů bude tento cíl splněn bez dodatečných opatření~~ **podle dostupných údajů ČHMÚ byly emise v sektorech mimo EU-ETS v roce 2012 nižší o zhruba 7 %, závazek pro rok 2020 tak ČR již mnoho let plní.** Redukční závazek do roku 2030 není zatím formálně potvrzen, vzhledem k legislativnímu návrhu EK¹ z 20. července 2016 se ale dá očekávat cíl snížení emisí o 14

¹ http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2016072001_en.htm

% oproti úrovni roku 2005. Uhlíková daň je jedním z diskutovaných nástrojů, jak splnit cíle snížení emisí, přispět ke snaze o snížení závislosti na fosilních palivech, podpořit rozvoj obnovitelných zdrojů energie a zachovat konkurenční podmínky pro centrální zásobování teplem. **Také nelze pominout, že uhlíková daň by mohla pomoci ČR s plněním závazků v oblasti zvyšování energetické účinnosti, což je oblast kde se podle posledních zpráv ČR nedaří svoje závazky naplňovat.**“

Odůvodnění:

Podíl emisí v ETS/mimo ETS a jejich konkrétní výše viz data ČHMÚ. Uhlíková daň může přispívat k plnění cílů ČR v oblasti energetické účinnosti.

3. Připomínka ke kapitole „Odvozená sazba daně“ – strana 8

Na konci prvního odstavce „Odvozená sazba daně“ na straně 8 je uvedena věta „Tato sazba je také predikovatelnější pro podnikatelské prostředí v tom smyslu, že není přímo závislá na politickém rozhodnutí.“. Zde si dovoluujeme podotknout, že je sice pravda, že tento typ sazby daně by nebyl přímo závislý na politických rozhodnutích, ale zprostředkovaně zcela jistě ano. Důvodem je skutečnost, že zdroj, od kterého by bylo odvození prováděno, EU ETS, je na politických rozhodnutích závislý, a to na rozhodnutích obvykle učiněných mimo ČR, na půdě EU.

4. Připomínka ke kapitole „Dotčené subjekty“ – strana 19

V kapitole „Dotčené subjekty“ na straně 19 navrhuje na konci odstavce 5 („Na druhou stranu však lze očekávat i pozitivní efekty. Zohledněním environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní by se zvýšila motivace spotřebitelů paliv investovat do úsporných technologií a opatření (např. snížení spotřeby paliv zateplením) a instalací obnovitelných zdrojů energie, což by mohlo mít pozitivní vliv nejen na dodavatele těchto technologií, ale přeneseně na ekonomiku České republiky“) doplnit větu, která zní:

„Toto by mohlo pomoci ČR s plněním závazků v oblasti zvyšování energetické účinnosti, což je oblast kde se podle posledních zpráv ČR úplně nedaří svoje závazky naplňovat.“.

a) Odůvodnění:

Uhlíková daň může přispívat k plnění cílů ČR v oblasti energetické účinnosti.

Konkrétní připomínky k návrhu usnesení

1. Připomínka k bodu 1 v části II.

Text bodu 1 v části II. navrhuje upravit následovně:

„místopředsedovi vlády a ministru financí vést v souvislosti s vývojem projednávání revize systému EU-ETS a nastavením přístupu ke snižování emisí mimo tento sektor na úrovni EU jednání s ministrem životního prostředí a ministrem průmyslu a obchodu o potenciálních možnostech zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní za účelem **zlepšení stavu ovzduší prostřednictvím** snížení podílu pevných fosilních paliv ve spalovacích stacionárních zdrojích nespádajících do EU-ETS **a do konce 2. Q 2018**

předložit výslednou analýzu proveditelnosti, která bude obsahovat doplněné analýzy a rozbory vzešlé jako doporučení k předloženému materiálu z meziresortního připomínkového řízení,“.

Odůvodnění:

Viz připomínky a náměty na doplnění materiálu v připomínkách k samotnému materiálu výše.

2. Připomínka k části II.

Navrhujeme přidat nový bod 2, který zní:

„ministři životního prostředí předložit analýzu a výpočet externích nákladů znečištění ovzduší z malých zdrojů znečištění mimo EU ETS, které platí celá společnost například formou zdravotního a nemocenského pojištění, do 30. 9. 2017,“.

Odůvodnění:

Viz připomínky a náměty na doplnění materiálu v připomínkách k samotnému materiálu výše.

3. Připomínka k části III.

V části III. navrhujeme doplnit k hospodářským a sociálním partnerům ještě „nevládní neziskové organizace“.

Odůvodnění:

S ohledem na téma, o němž předkládaný materiál pojednává, považujeme za důležité a užitečné k diskusi přizvat i nevládní neziskové organizace, které se tématu dlouhodobě věnují a disponují přínosnými informacemi.